

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁR EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és esztörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,
földbirtokos.

Dr Kállay Tamás,
orsz. képviselő.

Dr Hinléder Fels Ernő,
orsz. képviselő.

Dr Pál Ernő,
ügyvéd.

Dr Viola Sándor,
ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: **Fülei Sz. Lajos.**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Nem vagyunk labancok!

Hazafias öröm és lelkesedés tölté szívémet folyó hó 17-én Udvarhelyvármegye székházában; bebizonyítottuk, hogy nem vagyunk labancok s méltán viseljük a Székelyföld központjának a nevét.

Megdobbant a székely szív és egyet ver, mint 1848-ban: „Szabadság, egyenlőség, testvériség!” Legyen minden ember magyar s ne engedje a haza jogait.

József magyar kir. herceg elparentálásával kezdette hazafias beszédét Dr Damokos Andor alispán, aki a betegeskedő főispán helyett elnökölt. A beszédnek ezt a részét állva hallgatta végig a közgyűlés.

Különben a mindvégig hazafias, székely anyavármegyénk hangulatának egészen megfelelő beszédet szóról-szóra ide iktatjuk:

Tisztelt közgyűlés!

Miután a vármegye főispánja betegsége miatt akadályozva van, s így rám hárul a feladat, hogy az elnöki széket elfoglaljam, mindenek előtt azon, a legutóbbi közgyűlés megtartásának ideje óta bekövetkezett lesújtó veszteségről kell megemlékeznem, mely József kir. herceg elhunytával egész nemzetünket érte.

Az ő halálával elvesztettük a felséges uralkodóháznak egy olyan tagját, ki hosszú és áldásdús tevékenységben töltött életének egész folyamán csak az irántunk való rokonszenvének, nemzeties irányu vágyaink és törekvéseink felismerésének adta fényes tanujeit. Az ő legendás alakját még életében rajongó szeretettel vette körül a magyar nép, s halála mindnyájunk szívében mély gyászt okozott. Indítványozom, hogy elhunytá feletti őszinte és mélyen átértett részvétét törvényhatóságunk jegyzőkönyvileg örökítse meg.

* * *

Ha a régi várszerkezeten felépült ezeréves vármegyének közjogi fontossága és súlya valaha teljes mértékben lépett előtérbe: úgy a mostani időszak bizonyára egyikét képezi azoknak az eseteknek. Századok repültek át nemzetünk felett, s a municipiumok Szent István óta mindig fennállottak. Átalakulva és fejlesztve az általános haladásnak és a modern kor köve-

telményeinek megfelelően, de mindig a régi erős, szilárd alapokon. Élő és érző szervek voltak mindig a nemzet testében és így joguk volt mindig a nemzet sorsának intézéséhez.

Ezen jogaik élő törvényekben is kifejezve, elismerve lettek. Békés, csendes időkben teljesítették az önkormányzatot, intézték saját belügyeiket, maguk részére törvényeket alkothattak, azokat végrehajthatták saját szerveik által. Nehéz, válságos időkben egygyé olvadtak a széttagolt részek, s a haza sorsát intéző küzdelemben részt vehetett és részt követelhetett magának mindenik s szavának, elhatározásának egyaránt súlya volt felfelé és lefelé. Törvényhozásunk bölcsesége védte és óvta mindig a vármegyét, mert a történelem tanított meg arra, hogy a vármegye az alkotmány védbástyája.

Nehéz, válságos idők következtek be mostan is. Politikai láthatárunk egét sulyos, komor felhők borítják. Belső bonyadal-mak közé sodortatott a nemzet. Nehéz kérdések tömege áll előttünk, melyeknek megoldását alig láthatjuk.

És ime a megváltozott viszonyok között is ismétlődnek a történelmi idők. Ismét a régi vármegyékre hárul át az ország sorsának intézése, melyek rendre szólalnak fel, hogy a nemzet létfeltételét képező kérdések irányításában maguknak részt követeljenek. Ismét hallatják a régi vármegyék szavukat, most a midőn megnyilatkozásukat kívánja a magyar nemzet érdeke.

Békés időkben nehezebb helyzet talán soha sem volt. Rendkívüli súlya, beláthatatlan következménye lehet minden egyes kimondott szónak. És éppen ezért szükséges, hogy vármegyénk törvényhatósága is felemelje szavát, mert hiszem, hogyha valahol él szeretett hazánkban az óhajítás a magyar nemzet felvirágzása, intézményeink fejlesztése, magyar államiságunk feltételeinek megszerzése és érvényre juttatása iránt: úgy él az a mi vármegyénkben, Udvarhelyvármegyében, hol magyar földön a magyar nép szíve hon-szeretettől ég ősi idők óta.

Őseink kezükben karddal szereztek meg számunkra ezt a földet. Legyen minekünk kar-

dunk, erős pajzsunk a törvény. Minden nép szelleme annak törvényeiben nyilatkozik meg s mi népünk szelleméhez maradunk hűvek, ha törvényeinkhez ragaszkodunk, ha minden kérdésben törvényeink rendelkezéseit, intencióit követjük. Vezesse ezen talán évtizedekre kiható fontossággal bíró mai tanácskozásainkat és elhatározásainkat higgadt megfontolás, a szenvedélyek elvakultságától mentes gondolkodás. Mert tanácskozásaink hatása nem csupán vármegyénk szűk határaitra terjed ki, de meghallja szavunkat az egész ország, s mert a mostanihoz hasonló történelmi időkben méltóknak kell maradnunk a hazát megtartó elődeink bölcsességéhez.

Ezzel a mai rendkívüli közgyűlést a megjelentek szíves üdvözlése mellett megnyitottam nyilvánítom

A gyakori helyeslésekkel kísért elnöki megnyitó után, József kir. herceg emlékét jegyzőkönyvbe iktatták.

Majd a napirend megállapítása következett.

A távozó Tallián és Berzeviczy ex-miniszterek köszönő iratát egyhangulag és egyszerűen tudomásul vette a közgyűlés. Ennél Ugron János ex-képviselő próbálkozott leg-alább Talliánnak egy csipetnyi elismerést kiszajtolni, — mint mondá nem a politikusnak, hanem a magán embernek. Azonban indítványát ő is visszavonta, mert a levegő egy cseppet sem volt alkalmas ex-miniszterek hűségének legyezgetésére. Ezután következett a tulajdonképeni hazafias aktus. A fekete-sárga miniszteri ügyvezetők és a hazafias törvényhatóságok iratainak, valamint a vármegye tisztviselőnek június 26-án hozott határozatának együttes tárgyalása s ezekre nézve az állandó választmány elismerésére méltó véleményes javaslata.

Ugron Zoltán volt az első szónok, aki elfogadásra ajánlotta az állandó választmány javaslatát. Ezzel szemben Ugron János vállalkozott a Tisza-rendszer dicstelen védelmezésére; ürmöt akarván csepegtetni a hazafias lelkesedéstől magasan emelkedő szívek középebe. Azonban ez csak olaj volt a tüzre. Egymás után emelkedtek szólásra: Dr Kovácsy Albert, Deák Miklós, Orosz Lajos, Ugron Ákos, Dr Gyarmathy Dezső és mások, akik mindnyájan az állandó választ-

mány javaslatát támogatták oly nemes, hazafias lelkesedéssel, hogy még a karzat közönsége sem állotta meg, hogy egy-egy éljent és helyeslő nyilatkozatot meg ne kockáztasson.

Egyhangulag történt a lelkes határozat tehát, a melyet lapunk más helyén egész terjedelmében közlünk.

Ezen kívül Dr Gyarmathy javaslatára egy 40 tagból álló bizottságot választottak, amely míg a válságos politikai helyzet főáll, minden hónap 18-án ülést tart s ennek hivatalból az alispán és tisztügyész is tagja. A bizottság következő tagokból áll:

Bálint György, Becsek Aladár, Betegh Pál, Dr Bodolla Gábor, Deák Miklós, Gyertyánffy Gábor, Gáspár János (bardoci), Gyarmathy Ferenc, Dr Gyarmathy Dezső, Gyárfás Endre, Hlatky Miklós, Horváth Károly, Jeddai Tamás, Jung-Cseke Lajos, Kassay Ákos, Kovács Dénes, Dr Kovácsy Albert, Lukácsffy István, Dr Mezei Ödön, Molnár Károly, Dr Nagy Samu, Orosz Lajos, Orbán Ottó br., Papp Mózes, Peter Károly, Persián János, Dr Solymossy Lajos, Sándor Mózes, Sebestyén Mózes (esperes), Sperker Ferenc, Soó Gáspár, Dr Soó Rezső, Szabó István, Székely Mózes, Szöllösi Sámuel, Tamás Albert, Ugron Ákos, Ugron Zoltán, Dr Viola Sándor, Papp Z. József.

Tudomásul vették az 1905. évi vármegyei költségvetés egyes rovatai között történt hitelátruházásokat és megsemmisítették Székelyudvarhely város képviselőtestületének az önként befizetett adók be nem szolgáltatása tárgyában hozott határozatát. Ez utóbbi szavazat-többséggel történt s éppen azért az eszmék tisztázása szempontjából, erre jövő számunkban még visszatérünk.

Okland község képviselőtestületének a kir. járásbíróság részére építendő hivatalos helyiségekre vonatkozó határozatát elvileg jóváhagyta a közgyűlés az igazságügyminiszter helybenhagyásától feltételezetten. Azonban építési költségvetés és tervezet mutatandó be, s ha ez szabályszerű határozattal történik, az alispán utólagos jóváhagyás reményében az építést engedélyezheti.

Több tárgy nem lévén, a közgyűlés az alispán lelkes eljenzésével ért véget.

Udvarhelyvármegye a nemzeti küzdelemben.

Vége Udvarhelyvármegye törvényhatósága is kinyilváníthatta a nemzeti küzdelemhez való csatlakozását. Dr Damokos Andor alispán a betegeskedő főispán megbízásából e

hó 17-ére összehívta a közgyűlést, melynek tagjai igen szép számmal jelentek meg. A gyűlés elején egyhangúság mutatkozott, mert az állandó választmány hazafias javaslata teljesen megfelelt a közohajnak. Dr Kovácsy Albert, Ugron Zoltán, Orosz Lajos, Deák Miklós lélekemelő felszólalása már-már határozattá emeli, ha Ugron János Kristóffy-féle okoskodással dissonans hangot nem vegyít a tárgyalás közbe. Első volt, aki az Ugron János érveléseinek helytelenségét, hazafiatlanságát kimutatta és a vitát rendes mederbe terelte: Dr Gyarmathy Dezső; majd Ugron Ákos, Orosz Lajos, Ugron Zoltán, Deák Miklós a közvélemény álláspontját praecisírozva, a közgyűlés Ugron Jánosnak a kérdés elposványosítására törekvő határozati javaslatot elvetve, örömrivalgások között a következő javaslatát *egyhangulag* határozattá emeli:

A törvényhatóság az 1886. évi XXI. t.-c. 2. §-án alapuló jogánál fogva kimondja, hogy báró Fejérváry Géza kinevezett miniszterelnök urat és társait az 1848. évi III. t.-c. meghatározott független magyar felelős minisztereknek nem tekintti, mert ezen t.-cikk megalkotói a parlamentarizmus lényegével és valódi mivoltával összeegyeztethető oly kormány alakítására gondoltak, mely az országgyűlés alsóházában egy többségi párt támogatására számíthat, a mely kormány ennelfogva nemcsak a szorosan vett jogi, hanem politikai felelősséggel is tartozik.

A jelenlegi kormány az országgyűlés mindkét házában történt leszavaztatása után is a helyén maradt, sőt leszavaztatása után törvényen kívüli állapotban a házat törvényellenesen elnapolatta, s így a törvényszerű felhatalmazás megadhatását szándékosan meghusidította.

Ennelfogva a vármegye közönsége a kormány iránt bizalommal nem viseltetik, azt támogatni nem fogja, a kinevezéséről szóló leiratot egyszerűen leváltatába helyezi, sőt hazafias fájdalommal eltelve, megbotránkozásának ad kifejezést a fellet, hogy akadtak magyar emberek, kik ezen szomorú szerepre vállalkozva,

ezáltal a nemzet minden rétege által egyértelműleg ohajtott reformok keresztülvitelének természetes akadályul és gátul szolgálnak.

Kimondja a törvényhatóság, hogy a magyar országgyűlés képviselőháza által az 1905. évi június hó 21-én Deák Ferenc példaadása nyomán emelt óvást és meghozott alkotmányvédő határozatot helyesli.

Ennek alapján helyeslő és jóváhagyó tudomásul vevén a vármegye hazafiasan gondolkozó tisztviselőinek az 1905. évi június hó 26-án tartott ülésében meghozott határozatát, ennek kibővítése és nagyobb súlylyal való felruházása érdekében az 1886. évi XXI. t.-c. 18. §-a alapján a hatósága alá tartozó hatóságok tisztviselőinek, illetve alkalmazottainak megtiltja, hogy:

1. Az országgyűlés által meg nem szavazott adókat beszedjék, behajtásák s a községek által fizetendő állami adókat az állampénztárba beszállítsák, avagy az állami költségvetés keretébe tartozó bármiféle kincstári tartozásra vonatkozó intéseket, fizetési megkötéseket, kifizetéseket, ezek behajtásánál bármiféle módon közreműködjenek;

2. Az országgyűlés által meg nem ajánlott ujoncokat kiállítsák, vagy az országgyűlés ujoncmegajánlasi jogának kijátszása céljából bárkinek segédkezett nyújtsanak akár belépési bizonyítványok kiállítása, akár szülői beleegyező nyilatkozatok készítése vagy hitelesítése, akár a katonai nyilvántartási adatok kiadása, akár végül az oly katonai behívók kézbesítése, vagy kézbesítésének előmozdítása által, mely behívókkal az 1888. évi XVIII. t.-c. 1. § a értelmében a tartalék és póttartalék leghétségének az abban írt és jelenleg fennforgó előfeltételek nélküli behívása céloztatnék.

Alkotmányos küzdelmünk sikerének előmozdítása és biztosítása érdekében felhívja a törvényhatóság a vármegye hazafias közönségét, hogy sem önkéntes adófizetés, sem a hadseregbe való önkéntes belépéssel, küzdelmünk előrelátható és bizton remélt sikerét kockára ne tegyék.

Biztosítja a törvényhatóság a tisztviselőket, hogy ha ezen határozat keretében mozgó hazafias működésükért, akár ezen cimen egyenesen, akár mondva csinált és keresett ürügy alatt bármiféle jogsérellem is érné, nekik a legteljesebb

erkölcsi és anyagi elégtételt fogja szolgáltatni. Kimondja végül a törvényhatóság az 1886. évi XXI. t.-c. 46. § alapján, hogy mindaddig, míg az országgyűlés képviselőházának többsége által támogatott kormány nem alakul, a politikai helyzet megvitatása végett minden hónapban rendkívüli közgyűlést fog tartani, minden hó 18-án, legelsőt 1905. szeptember 18-ik napjára tűzi ki.

Az ezen határozatban elrendelt fogantatásának ellenőrzésére és a tisztviselői kar támogatására egy 40 tagból álló bizottságot küld ki, mely bizottság elnökét önmaga választja és a melynek az alispán és tiszti-főügyész is hivatalból tagja.

Kimondja végül a törvényhatóság, hogy báró Fejérváry Géza által 3001. eln. szám alatt leküldött intézkedést az alkotmányellenes kormány törvénytelen rendeletének tekintti, figyelembe nem veszi, mert a törvényhatóság fenntartja magának azt a jogot, hogy saját hatáskörében önállóan határozhasson.

Vasárnapi cikk.

Légy üdvözölve Székely Társaságok Szövetségének közgyűlése Szent István király napján, Háromszék közepén, Sepsiszentgyörgyön!

A marosvásárhelyiek hazafias értelmisége vetette meg alapját annak, hogy Magyarország újjászülésének korszakában a Székelyföldön számottevő erkölcsi erő 54 csoportja ébredt önértékre; és ezen ötvennégy Székely Társaság azzal ad életjelt magáról, hogy Sepsiszentgyörgyön holnapután, vagyis augusztus 22-én (kedden) megtartva a Szövetkezésnek első összejövetelét, ünnepélyes bizottságot tesz arról, hogy ha nem is fizetik meg jó napidíjjal az odaútozó tagok útját, mégis magát érvényesíteni tudja.

Ezt a napot mindnyájunknak meg kell ünnepelni; égjenek hegyenvölgyön az örömtüzek, mert habár a székely grófságot megsemmisülni engedték; habár a székely nemzeti gyűléseket nem tartjuk érdemesnek feleleveníteni, mert a székely nemzetnek nincs olyan közös pénzalapja, mely busás kamatokat hozzon és ennek szétosztásáról vagy hováfordításáról tanácskoznunk kellene; habár — mondom — anyagi érdekeinket felkaroló erkölcsi testületeink mindegyike csak a saját erszényéről gondoskodik; de ha az egész székely

társadalom szükségletei forognak kérdésben: mindent a katonáskodás idejéből való mondur commissiótól és katonai szállítóktól; a magyar kormány létezése óta pedig mindent az államtól várunk.

A magyar kormány azonban elégségesnek tartja a székely kirendeltséget, melynek programjába: ipari és kereskedelmi érdekeink érvényesülését felvéve nem találjuk!

Háromszéken, az aranykalászkodat termő Szépmező fennsíkján tömörülni látjuk a marosvásárhelyi önzetlen, nemeslelkű hazafiakat és élvezettel hallgatjuk riadójuk hangjait, melyek a négy székely vármegye értelmiségét magukba foglalják és előnkbe tárják az elősorolt hiányokat pótló mentő-eszközöket!

Ezen gyűlés programjába foglalta a tusnádi székely kongresszusban összegyűjtött panaszaink orvoslási módjait.

Ünnepeljünk tehát a Székely Társaságok egyesülésének történelmi nevezetességű, első nagygyűlésének örökké emlékezetes napján, mert most már nem mondhatja senki, hogy nincs elég bátorságunk szembeállani a székelység végpusztulásának veszedelmével.

Magyarország újjászülésének napjai meghozták nekünk a becsületes munka diadalát: ipari és kereskedelmi érdekeink érvényesülésének reményét. A marosvásárhelyi értelmiséget illeti a dicsőség, hogy a Székely Társaságok egyesülését kiéleszték, amely hivatva van: a székely nemzeti gyűléseket, a székely kongresszusokat pótolni és a székely vasutak kiépítéséhez szükséges vasuti részvények gyűjtése által közgazdasági érdekeink érvényesülését előmozdítani, amely nélkül nincs élet.

Meg kell ünnepelnünk azt a napot, melyen annak tudatára ébredtünk, hogy nem létezik a világon állam, mely vasut nélkül képes legyen magát fenntartani. Csak ellenségeink tartják megengedhetőnek, hogy a négy székely vármegye fővárosai egymással, Magyarországgal központjával és a constantai tengeri kikötővel való közvetlen vasuti összeköttetés nélkül is megéljen. S azt hiszem, hogy a székely vasutak szükséges voltának folytonos hangsúlyozásával helyes uton járunk, mert ezek a székely vasutak fogják a székely erkölcsi testületeket, részvények gyűjtése által a vagyongyűjtés terére vezetni.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA

El-e Kossuth Lajos ?*

Irta: Rudnyanszky Gyula.

El-e Kossuth Lajos?
Vagy régóta halott?
Ha él: magyar nemzet!
A te diadalod.
Mert neve az örök
Életet jelent,
A mit el nem vehet
Tőled soha senki.

Ha él a szivedben,
Ereid véreben:
Szabad leszel egykor,
Mint az voltál régen!
Tavasza a tél jegét
Még mindig elverte:
Főlszabadit meglásd,
Kossuth Lajos lelke.

Kossuth: ez az eszme;
Kossuth: a jövőd;
Nemzeti hatalmat
Csodásan teremő;
Kossuth: a szabadság,
Ha összeforrt véled,
Hűséged jutalma
Dicsőséges élet.

De ha Kossuth meghalt,
Régen elporladott:
Hűtlen magyar nemzet!
A te gyalázatot.

* Mutatóul szerzőnek „48 magyar vers” című kötetéből. Kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betege Pál és Társa könyvkereskedésében) Székelyudvarhelyt; ára a vaskos füzetnek 60 fillér. Vidékre bérmentes küldéssel 70 fillér.

Szégnyened és átkod,
Ha őt elfeledted;
Soha el nem oszlik
A boru feletted.

Szürke szolgaságban
Tengődöl halálig;
Még a sóhajlás is
Ostoroddá válik,
Utálatot aratsz
Kinos verejtékkel;
Az önvád tűzében
Békód sohsem ég el.

Élhetsz megalázva
Akár ezer évet:
Lelked el nem éri
A mennyi révet,
Ha meg elmulsz majd a
Nemzetek sorából:
Még az anyaföld is
Kitaszit magából!

Székelyudvarhely — nyaralóhely.

A kereskedők múlt vasárnapi gyűlésén szó esett az O. M. K. E. székely kerületének egy székelyföldi idegenforgalmi iroda létesítését célzó kezdeményezéséről. Felújítom most ezt a kérdést melegében azért, mert Székelyudvarhelyen kell kezdeni az első lépést a gyakorlati megoldásra.

Nem kétkem, hogy az idegenforgalmi iroda a székely kirendeltséggel kapcsolatosan létesítené fog, de

Székelyudvarhely érdekelt társadalmának már most meg kell mozdulnia, hogy e fontos kezdeményezésnek immár fogható kiinduló alapja is legyen s ne lehessen előle kitérni.

Elmondtam volt a gyűlésen, hogy legkönnyebben Székelyudvarhely városát lehet nyaraló helynek minősíteni. Hegyek között fekszik, a lombos erdők közel vannak, közvetlen mellette foly a Küküllő tiszta vize, a levegője kitünő s még ezek tetejébe két gyógyerejű sósfürdője van pompás fekvéssel. A szomszédban a Szejke-fürdő, kilátó pont a Budváron. Kirándulásra vonzó helyek Homoród, Lobogó, Dobogó, Király, Hargita, Korond és Szováta fürdők, az almási barlang. Tovább Csikszereda, Gyimes, Tusnád, a Szt-Anna-tó stb.

Történelmi emlékekben is gazdag. A „Székely támad” várrom és az agyagfalvi gyűlés színhelye sokat beszél. Kulturális intézményekben is gazdag s mint székely anyaváros is érdekes. Néprajzi tekintetekben is sokat nyújt. Környékét a legtipikusabb s a legszebb székely nép lakja. Szóval elősorolhatatlan föltétele van arra, hogy vonzerővel bírjon az idegenekre.

Csak kezdeni kell a dolgot.

Ha 30 esztendővel ezelőtt valaki azt mondta volna Brassórol, hogy hirneves nyaralóhely lesz, kinevetik. S ime ma azt látjuk, hogy Brassóban többen nyaralnak, mint őt fürdőn s az idegenek tízezrei fordulnak meg évenként benne. Ez hozta helyre ott a vámháboru csapását s nevelte és szepítette meg a várost annyira, hogy a ki rég nem látta, alig ismer reá. Pedig gyógyfürdője sincs és még valami fürdőre alkalmas patakja sincs a közelben.

Mennyivel több joga van Székelyudvarhelynek nyaralóhelyllyé lenni!

Persze Székelyudvarhelyen is még ma úgy gondolkozhatnak, mint valamikor Brassóban. A brassói pláne még most is úgy tesz, hogy a lakását kiadja s a házbérrel elhúzódik Zajzonba, Kovásznára, Előpatakra, Tusnádra; annyi különbséggel, hogy a kirándulás költségtöbbletét kipótolja az ingyenben kapott házbér.

A székelyudvarhelyi is hódolni fog, ha módjában áll ezután is a divatnak. Ám tegye. De van ennek az országnak és a nagy világnak sok olyan része, melynek lakói igen meg lennének elégedve Székelyudvarhely klímájával és fürdőivel.

Elvégre nemcsak a betegek men-

A székely vasutak fogják nekünk a székely nemzeti tömörülésben, az eddig nem is remélt jobblétre vezető állapotokat megteremteni.

Reméljük, hogy az összes Székely Társaságok munkaprogramjaikba: a székely vasutak létesítésének szükségét felfogják venni és hogy a székely vasutaknak részvények gyűjtése útján is lehetséges kiépítése sikerülni fog.

Nagyon alkalomszerű volna, ha a Székely Társaságok csoportjai közül a székelyudvarhelyi Székely Társaság csoportja lehető nagyszámban képviseltetné magát Sepsiszentgyörgyön és a jövő évben Szent István, vagy Szent László napján összehívandó nagygyűlésnek Székelyudvarhelyt leendő megtartását kérelmezne a nagygyűléstől.

Borszéky Soma.

A politikai helyzetről.

A kormány.

Fejérváry a miniszterelnöki szék elfoglalása alkalmával úgy nyilatkozott, hogy ő csak közvetít király és nemzet között. Ha sikerül, félre áll azonnal, ha nem sikerül szeptember 15 ig, szintén lemond. És most mégis a legmesszebb menő intézkedéseket teszi, melylyel fennállását akarja biztosítani. A nemzet a küzdelmet a törvényhatóságok kebelébe vette fel. Kevés vármegye van, hol legnagyobb nyíltsággal ne csatlakoztak volna a nemzet ellenállása mellé. A kormány tisztába is van, hogy célját, a nemzet letörését csak úgy éri el, ha a törvényhatóságok erejét megtöri. Legutóbbi miniszteri tanácsban, hír szerint több módosítást fogadtak el a tisztviselők felfüggesztésének, elmozdításának, melyeknek foganatosítása előtt a király döntését kéri ki. Tehát felesküdtött király és felelős kormány sietnek egyesek existenciáját megtámasztani, hogy egy egységes, erős nemzet önrendelkezési jogát megsemmisítsék. Ugyan, ha tíz-tizenöt magyar tisztviselőt felfüggesztenek, erősebbé teszik-e a trónt és szilárdabban áll-e kormány, avagy meggyengítik-e a nemzetet, mely fennmaradása érdekében minden áldozatot kész meg-

nek nyaralni, hanem az egészségesek is. Aki beteg, az szűkségből, aki ki gazdag az luxusból ezután is fölkeresi az igazi fürdőket; de több ám a világon a kispénzü ember, aki egy kis kiszellőzésért, egészséges fürdőzésért ha sokba nem kerül s pontosan kiszámíthatja a költségeket, megteszi az utat.

Székelyudvarhelyen megél bárki annyiból, mint odahaza. Csak az oda és visszautazás költségével, és a napi egy-két korona lakpénzzel kell megpótolnia, ami 20—30 napra sem tesz sokat ki.

Ezzel szemben minden kényelmet megtalál. Vendéglők, kávéházak, kázinók, kereskedések, napi piac, mézsárszések, péküzletek helyben vannak. Felszerelt gyógyszerárak, gyakorlott orvosok is kéznél vannak. Telefon, távírda helyben. Olykor színház, kényelmes helyiségben. Jó cigányzene, sétálásra árnyas park, esős időben aszfalt-korzó, este kivilágított utcák. Amellett minden rendű ember a város társadalmában is megtalálja a maga körét.

Hát kell ennél több?

Sok embernek fő a feje, miként teremtsen jövedelmi forrást; ime ezt az Isten adta meg, biztosan jövedel-

tenni. Csak kitartás édes nemzetem, mert az emelő rud hosszabb karja a mi kezünkben van. Győznünk kell, most vagy soha!

A szabadelvűpárt.

Közeledik augusztus 23., a szabadelvűpárt felbomlásának határídeje. Betelt Deák Ferenc jóslata: a '67-es törvények csak akkor érvényesek, ha alkotmány van, ha pedig alkotmány nincs, azok nem érvényesek többé. A '67 esődi mondott, a merő vak támogatói szétfoszlanak, megsemmisülnek, mint a Barmekidák nemzetsége Harun Al-Rasid alatt 802-ik évben, szétfoszlanak elemeikre és mint egy, a napokban tartott előértekezlete mutatja, a szélrózsa minden irányában távoznak. Egyrésze a fennálló pártokba, egyrésze a pártokivüli csoportba. Ez a rész, az a része a gárdának, amely nem akar meghalni, de megadja magát bármikor és bárkinek, csak hatalomnak hívják. A szabadelvűpárt feloszlik, mert egészséges politika nem állhat egészséges erkölcsök nélkül. A szabadelvűpárt át lesz szolgáltatva a történelemnek és minden vonalon tért kell foglaljon a '48, mert csak ez képezi igaz alapját a nemzet jövőjének.

A merész uszó.

A kormányt elítéli mindenki, a szabadelvűpárt vergődését pedig boszankodó szánakozással nézi a nemzet. És mégis az udvarhely-megyei közgyűlésen Ugron János volt képviselő személyében akadott egy, ki a kormányval szemben talált elismerő szavakat és álláspontjain törvényes mázt, a szabadelvűpártnak pedig és Tiszának valóságos dicsőítményt zengett. A törvényhatóság bizottsága türelemmel, sőt mondatom érdeklődve hallgatta, mert természetesnek találta, hogy bárki is az általa eddig követett politikát, habár a nemzet el is ítélte, jónak állítja; még azt is türelemmel hallgattuk, mikor a kormány egy némely álláspontjának törvényességét igyekezett bizonyítani, mert a

mez és nem jár kockázattal sem. Természetesen a vendégek elszárlásolása a fő. Ez is megvan. Nem kell ám építkezni, majd a jövő fejlődés megmutatja, mit kell e tekintetben tenni.

Egyelőre jók a polgári lakásoknak nyáron úgy is fölösleges, tiszta szobái. Ha egy szobáért bárki napi egy koronát kap, az neki ingyenbe jön, a vendégeknek pedig potom olcsó. Tehát kölcsönösen meg lesznek elégedve egymással.

Székelyudvarhelyt a hozzákapcsolt Szombatfalvával jó néhány száz szobát lehet biztosítani. Ez nyáron át naponként jó néhány száz korona ingyen jövedelem. De amellet a vendég tejet, tojást, csirkét, zöldséget, gyümölcsöt fogyaszt, mit esetleg a háziaktól szerez be. Elkölt átlag naponként egy vendég 4 koronát. Ha ezer vendég van, ez naponként 4000 K, 50 napra 200,000 K, ami Székelyudvarhely lakosságának a kezén fordulna majd évenként meg.

Ügyes reklámmal el lehet érni még ennél többet is. Mert ismétlem, kiszámíthatatlanul sok ember él oly helyen, ahol nincs menekvés a tropikus hőség elől, ahol a folyók átmelegedett vize nem hűti le a fürdő-

nemzet 400 éves küzdelem alatt már belefásult abba, hogy törvényeinket igen gyakran magyarázzák az osztrák császár javára. Hanem mikor a szónok Kristóffy-féle politikáját tolta előtérbe követendő példakép, a közgyűlés felszisszent, nem azért, mintha mi is ne tartanók azon szociális kérdések megvalósítását szükségeseknek, de idejét és célzatát nem tartjuk jónak, sőt károsnak, mert Ugron Jánost, mint Kristóffy nem a kérdés iránti lelkesültség, hanem zavar előidézés, a nemzeti törekvés elposványosítása vezette.

Helyesen gondolkozó politikus korától nem marad el, de viszont korát sem előzi meg, Ugron pedig beszéde első felében korától való elmaradottságot árult el, második részében pedig korát akarta megelőzni. A törvényhatóság tagjai látszólag türelemmel hallgatták beszédét, mert nem akartak gátul szolgálni annak, ha valaki szándékkal leakarja magát jártatni. Ugron János pedig ment mint merész uszó, aki úgy jár, hogy egyel többször merül le, mint a hogy kellene, a hullámok elnyelik és a víztükréről végkép eltűnik.

Az ipar és kereskedelem jövője a Székelyföldön.

— Az O. M. K. E. közgyűléséből. —

Igen tisztelt Közgyűlés!

Azon problémák közül, a melyek gazdasági életünket az utolsó időkben uralják, egyike a legfontosabbaknak az önálló vámterület kérdése. Eme kérdés nemcsak a gazdasági és ipari köröket, de a kereskedői osztályt is egyformán érdeklik. Miután a jelenlegi politikai konstelláció azon reménnyel kecsegtet, hogy végrehatalomra az önálló vámterület alapján fogjuk gazdasági életünket berendezhetni, szíves engedelmükkel fejtegetéseim tárgyává ama kérdést fogom tenni, hogy az adandó új viszonyok között mik lesznek specialiter a székely kereskedelemnek feladatai a jövőben.

Mielőtt azonban eme kérdések fejtegetésébe belemennék, engedjék meg, hogy az adandó helyzetről néhány

zókot és igen sok azoknak száma, akiknek életszükséglet, hogy a fásrasztó, gondterhes munka színhelyéről elmeneküljenek felejteni és felüldülni. Nemcsak Budapest s a nagy Magyar Alföld lakossága előtt kell felfedeznünk fürdőinket és nyaralóhelyeinket, de Románia s a Fekete-tenger kikötőjéhez közel eső keleti államok lakóinak érdeklődését is föl kell egykor keltanunk. Mert ott nyáron elviselhetetlen a hőség, stagnál a munka és megszűnik a gondolkodás. Ha ennek a nyári tropikus hőségtől szenvedő népnek felfedezhetjük majd azt, hogy Egyiptomtól kezdve a Fekete-tengeren át bármelyik végkikötőtől 10—20 órai szárazföldi utazás után kellemes, egészséges, hűvös levegőhöz juthat és forrásainál élvezheti a föld legpompásabb italát, akkor meg fog indulni arról az oldalról is az ideáramlás és itt kiépül a Kelet Svájcja.

Az idegenforgalmi iroda feladata lesz e részen is utat törni, de addig Székelyudvarhelynek semmi sem hiányzik arra, hogy a kezdéssel előtérbe lépjen és megalapítsa hírnevét és ezzel — adja Isten — gazdasági és kulturális fellendülésének forrását.

László Gyula.

rövid felvilágosító megjegyzést tehessek.

Bátran állíthatjuk, tisztelt közgyűlés, hogy történetünkben nem igen volt még időpont, amely oly fontossággal bírt volna a nemzet gazdasági fejlődésére, mint a jelenlegi.

Mert mit is jelent az önálló vámterület?

Nem kevesebbet, mint azt, hogy hazánk közgazdasága a nyugati kultúrállamokban észlelt (mondhatjuk természetes) fejlődési sorrendbe fog ezentul terelődni és hogy módunkban lesz a mezőgazdasági termelés mellett az iparit is kellően fejleszteni. Hogy az ipari termelés a tökével nem bír, magát keze munkájával fentartó tömegre nézve mit jelent, tudnunk kell azt, igen tisztelt közgyűlés, hogy addig, a míg a mezőgazdasági termelésnél a termelvény értékének nagyobb részét a tőke (a föld) kamatozása adja, addig az ipari produkciójánál a termelvény értékének legnagyobb része a beléje fektetett munka értékéből áll. A mezőgazdasági termelvények értékében a munkabérek az összértéknek 20 százalékkal szerepelnek, míg az ipari termelvényeknél majdnem 70 százalékkal.

E mellett még tekintetbe veendő az, hogy addig, míg a mezőgazdaság csakis időszakonként igényel tömegesebb munkást, az ipar egészen rendszeresen és egyformán absorbeálja az emberi munkaerőt télen és nyáron.

Ha a következő kis statisztikai összeállítást tartjuk szem előtt, akkor az imént elmondottakból könnyen kiszámíthatjuk magunknak, hogy a jelenlegi közgazdasági viszonyoknál fogva mekkora kárunk van munkásainknak.

Magyarország az utolsó 1904. évben importált

pamutáruban	229.4 millió
gyapjáruban	121.4 "
bőráruban	67.2 "
ruházati cikkekben,	
fehérművekben	66.2 "
vas és vasáruban	58.8 "
gép, géprészekben	50.4 "
tehát összesen	593.6 milliónyi értékűt.

Ha eme árumennyiséget itthon produkálhattuk volna, akkor ezekből munkabérekben cirka 400 millió K itthon került volna kifizetésre, a mi, ha a napi munkabért átlag 3 koronára vesszük 400,000 munkásnak, 400,000 családfenntartónak adott volna állandó munkát. És ez bizony reánk fért volna. Mert ha munkásaink itthon elegendő foglalkozást nyernének, nem vándorolnának ki a messze Amerikába munkát és megélhetést keresni, hazánk mérhetetlen nagy kárára.

Jelenti tehát az önálló vámterület nemcsak azt, hogy gazdaságilag mi is a nyugati államok mintájára kívánunk berendezkedni, de jelenti, a mint látni méltóztatnak, a közjólét gyarapodását és ennél fogva a kívándorlásnak csökkentését is.

Adjunk kenyeret a népnek és az idehaza fog maradni, mert csak a nyomor, a munkanélküliség nyomja népünk kezébe a vándorbotot.

Tisztelt Közgyűlés! Már a fenti indok is elég fontos arra, hogy eme cél elérésére minden lehetőst elkövessünk, pedig az önálló vámterület még más indokoknál fogva (melyekre itt kiterjeszkedni nem akarok) is áldáshozó lehet hazánkra.

Igen, de a megváltozott viszonyok minden esetre bizonyos átmeneti nehézségeket fognak egyes termelési csoportokra vonatkozólag okozni. Mert valamiképen az egyén is akkor, amidőn üzletkörét megváltoztatja, eleinte bizonyos nehézségekkel — gyermekbetegségeknek nevezik rendszeren — fog megküzdeni és egész energiáját, egész tudását kell latba vetnie, hogy az új berendezkedés neki kárt, vagy lehetőleg kevés kárt okozzon: aképen a sokkal komplikáltabb háztartással bíró államnak

még sokkal nagyobb gonddal, sokkal nagyobb előrelátással kell jövő gazdasági alakulását előkészítenie, nehogy a hirtelen átmenet széles rétegeket előkészületlenül találván, azokat egzisztenciájában megtámadja. Eme előkészületek már mostan megteendők és itt minden közgazdasági faktornak össze kell fogódnia, hogy az átmenet nehézségeit lehetőleg tompítsák.

Hogy miben állanak az átmeneti nehézségek, azt legyen szabad néhány szóval vázolni.

Tudjuk azt, hogy jelenlegi produkciónk oroszánrészt és mezőgazdaság adja. Exportunk ezen címen csak szemes gabonában volt 1902-ben 17.979,708 métermásza, 251 millió korona értékben, 1903-ban 17.195,933 mm. 240 millió korona értékben, 1904-ben 12.923,101 mm. 198 millió korona értékben.

Óriási summákról van tehát szó, amint látni méltóztatnak és mint-hogy jelenleg a közös vámterület alapján eme termelvények tulnyomó részét Ausztriában adjuk el, azon aggályok merülnek fel, hogy azon esetben, ha a vámszerződés felbonthatnák, hová fogjuk eme feleslegeinket elhelyezni?

De minthogy ipari cikkeink nagy részét jelenleg Ausztriában vásároljuk, mint második kérdés az ütődik fel, hogy a vámszövetség felbomlása esetén honnan fogjuk ebbeli beállható szükségleteinket fedezni?

A harmadik kérdés az, hogy miképpen és hol fogjuk a beállandó új viszonyok között iparunkat fejleszteni? és végül a negyedik kérdés az, hogy ipari kivitelünket merre kell a jövőben irányítanunk?

Eme kérdések megoldásában szerény nézetem szerint az oroszánrész a magyar kereskedőkre vár.

Mert hiszen tudvalévő, hogy a gazda, az iparos produkál, de a produkálандó javaknak forgalomba hozatala természetesen a kereskedelemnek feladata.

Igen messze vezetne, ha itt, e helyen, az országos viszonyokat venném fejtegetéseim alapjául. Ilyen fejtegetések hivatottabb részről történetek már az utolsó időkben és messze tulbaladnak szerény előadásomnak körét. ennél fogva a fenti problémák tárgyalásánál lehetőleg röviden a székelyföldi viszonyokra akarok szorítkozni.

Csupán annyit akarok itt általánosságban megemlíteni, hogy én az Ausztriához való viszonyunkat ezen-tul kedvezményes vámszerződési alapon való képzelem és tekintve, hogy más exportáló mezőgazdasági államokkal szemben, Ausztriához való szomszédságunkból eredő fuvar-differenciák javunkra fognak dönteni, ennél fogva egyáltalában nem kell attól tartanunk, hogy az odavaló fogyasztó piacot elfoglaljuk veszíteni. Igaz ugyan, hogy Ausztria nemcsak mint fogyasztó áll velünk szemben, hanem mint közvetítő is, minthogy az oda bevitt termelvényeinket nagy mennyiségben tovább exportálja. De ezzel szemben hazai kereskedelmünkre apellálok és kérdem, hogy azt, amit az osztrák kereskedők tesznek, ezt mi nem tehetnők-e? De bizony tehetjük. A földolag csak az, hogy a kellő eszközökkel rendelkezünk erre a célra. Ilyen eszközök alatt igen tisztelt közgyűlés első sorban azt értem, hogy a külföldre való olcsó fuvarozás feltételeit kell megteremtünk. Miután ugy anyu-gat, valamint észak felé is Ausztria határol bennünket, könnyen érthető, hogy a jelenlegi főszállítási vonalak részünkre tarifális intézkedésekkel egyszerűen lehetlenné tehetők. Szükség ennél fogva, hogy az Ausztriával kötendő vámszerződés tárgyalása alkalmával ezen körülményre tekintettel legyünk. Igyekezünk kell továbbá lehetőleg hozzáférhető tengeri kikötőkre szert tenni. Ilyenekül kínálkoznak elsősorban a dalmát-tengerparton, amelynek 560 kilométer hosszú vonalán, állítólag majd-

nem 50 kikötőre alkalmas hely van. E célból mindenekelőtt Dalmáciát gazdaságiilag kellene magunkhoz kötnünk az által, hogy Raguzába, Spalattoba és Cattaroba, alkalmas vasuti vonalak építtetnénk. Nagy fontossággal bírnak mi reánk a fekete-tengeri kikötők közül Galac, Braila, de különösen Constanca, még pedig azért, mert nemcsak hogy sokkal közelebb fekszenek hozzánk, mint Fiume, avagy a dalmát tengerparti kikötők és ennél fogva vasutal könnyebben elérhetők, de folyamrend-szerűen is mind oda provitálván, eme utóbbiaknak hajózhatóvá tétele által, mezőgazdasági terményeinkkel nyugat felé és ipari termelvényeinkkel Kelet felé, versenyképessé válnánk bárkivel szemben. Ha például a Maros hajózhatóvá tételnek Marosvásárhelyig, akkor a Feketetengerig vizen való fuvarozásnál nemcsak Erdély, de az Erdélylyel határos délkeleti Magyarország részére mászánként 40—80 fillér különbözet mutatkoznék javunkra, amely ösz-szeggel az illető termények eladási ára emelkednék. De addig is, amíg folyamunkat hajózhatóvá tehetjük, kormányunk helyes vasuti politikával kell segítségünkre jöjjön. Miért szüntették be az eddig Erdély részére adott vasuti refactiát? Tanulhatnánk e tekintetben a román kormánytól, amely a mult gabona-compagne alkalmával nagy szállítási keezményt nyújtott több cégnak csak azért, hogy az Amerikából Magyarországra irányuló kukorica-import ne a fumei, hanem a constancai kikötő felhasználásával történjék, ami által a román vasutak részére biztosította azon forgalmat, amely tulajdonképpen a magyar államvasut által kellett volna lebonyolítottassék és ezeu ténykedésével is megmutatta, hogy helyesebb közgazdasági és kereskedelmi érzék van ott, mint nálunk.

De hogy terményeinket kellően el is adhassuk, szükséges, hogy Erdély, de különösen a Székelyföld kellő vasuthálózzattal láttassék el. Nevezetesen szükséges, hogy a székely körvasut deda—mádfalvi szakasza mielőbb teljesen kiépíttessék. Szükséges volna továbbá egy Apahidától Marosvásárhelyre vezetendő trans-versális vonalnak a megnyitása, a mely vonal által a Mezőség nagy-része hozzáférhető lenne és melynél fogva a kolozsvár—marosvásárhelyi vonal 40—50 kilométerrel megrövidíttetné. Szükség volna továbbá a marosvásárhely—segesvári vonalnak a kiépítése, amely vonal az imént említett vonalnak a folytatását képezné és melynél fogva a budapest—predeáli vonal mintegy további 60 kilométerrel megrövidíttetné. De ettől eltekintve, nevezett vasutvo-nalak virágzó földmíveléssel és ki-aknázásra váró természeti kincsekkel bíró földterületeken futnának át, a mely földön székely emberek, tehát magyar emberek laknak, akik magyar létükre csak megérdemlik azt, hogy a magyar állam az ő sorsukkal, az ő bajukkal, az ő nyomorúságukkal is foglalkozzék már végre valahára? Ki kell továbbá építtessék egy Székelyudvarhelyt, a székely körvasutal összekötő vonal. Eme vasut nemcsak gazdasági, de magyar nemzeti szempontból is nagy értékkel bírna, mert magyar lakta vidékeket hozna egymáshoz közelebb és ugy Székelyudvarhelyt, mint Marosvásárhelyt nemcsak névszerint, de valóságos gócpontjává tenné az erdélyi magyarságnak.

Eme kitérés után engedje meg tisztelt közgyűlés, hogy témámhoz, a székely kereskedelem jövőbeni feladataira vonatkozólag visszatérjek.

Ami a mezőgazdasági termények-jel jövőbeni elhelyezését illeti, e tekintetben a székely kereskedelem-nek a jövőben sem fog sokkal na-gyobb szerepkör jutni, mint a me-lyet a jelenben bír. A Székelyföld legnagyobb része nem használható gabonatermelésre, minthogy a négy székely vármegye területe mívelési

ágak szerint a következőképen oszlik fel: 45 százalék erdő, 31 százalék legelő és rét, 1 százalék kert, szőlő és nádas és csak 23 százalék szántó-föld. Ebből önként következik, hogy gabonaművekben kivitelünk nin-csen, vagy csak igen ritkán van és igen gyakran bevitelre szorulunk. Kivétel képez azonban az árpa és a lőhere. Ez utóbbira vonatkozó-lag bizonyos, hogy minőségénél fogva mindig elhelyezést fog találni és az erdélyi herének nagyrésze je-lenleg is nem Ausztriába, de a többi külföldre exportáltatik. Árpából szin-tén jelentékeny exportunk van, leg-inkább Németországba, ahová köz-vetlenül, de közvetve is (Ausztria közvetítésével) exportálunk. Sajnos, hogy eme fogyasztási piacunk a német új vámtarifa következtében amugy is erősen veszélyeztetve van. Igyekezettünk oda kell ennél fogva irányuljon, hogy eme cikk részére új fogyasztási piacokra szert tegyünk. Ilyenekül leginkább Anglia és Né-metalföld kínálkozik, de e célból feltétlenül szükségünk van a fentebb említett és a Feketetengert meg-közelítő vasutvonalakra és a Romá-niával való, a transito forgalmat nem akadályozó kereskedelmi egyez-ményre.

A mint tehát látni méltóztatik, az önálló vámterület a Székelyföldre vonatkozólag nem fogna valami su-lyos mezőgazdasági válságot előidézni és a mennyiben kis árdeválváció történne is, ez nemhogy nagyobb bajt okozna, de tekintve, hogy a Székelyföld lakosságának legnagyobb része élelmét nem maga termeli, ha-nem készpénzen veszi, általános gazdasági szempontokból tekintve, még előnyösnek mondható.

Áttérhetek ennél fogva a második kérdés árukban való tárgyalására, hogy t. i. honnan szerezzük ezentul be ipari szükségleteinket? A felelet itt nagyon egyszerű és közelekvő. Lehet, hogy ez oknál fogva sokan nem találtak eme kérdésre választ. A megváltozott viszonyoknál fogva a külföldről behozandó iparcikkek vámmal lesznek bizonyos mértékig sújtva, a minél fogva hazai gyáraink, hazai ipartelepeink abban a hely-zetben lesznek, hogy a védelem jó-tékony hitása alatt gyártmányaik minőségét meg fogják javíthatni és ezentul ugy minőségben, de árban is a külfölddel versenyezhetni. És ha eddig is hazafiui kötelességünk volt saját iparunkat pártolni, eme köte-lességünk ezentul fokozódni fog. — Mert ha mind eddig abban a hie-delemben éltünk, hogy jó árut csakis külföldről szerezhetünk be, akkor ez hazai iparunk mesterségesen előidé-zett kezdetlegességével menthető volt. De már is másként áll a dolog és még különben lesz ezentul. Mert dacára az adott nehézségeknek, kor-mányunk céltudatos iparfejlesztő po-litikája folytán az utolsó 3 évben számos új ipartelep keletkezett és csnk textilipari cikkekben mintegy 40 millió K értékűvel gyártunk je-lenleg többet a hazában, mint eze-lőtt 3 évvel. És itt tisztelt közgyűlés nem térhetek ki azon vád elől, hogy az eddigi visszás és káros helyzet-nek mi magunk kereskedők is vol-tunk jórészen okozói. Kényelemsze-retet, régebbi összeköttetések, de leginkább kereskedőink nagy részé-nek tájékozatlansága a hazai beszer-zési források tekintetében voltak en-nek okai. Kereskedőink nagy része nem tanult, ennél fogva tájékozatlan hazai iparunk tekintetében és azt gondolja, hogy eleget tett kötelessé-gének akkor, ha áruját kisebb-na-gyobb haszonnal eladja. Nem, uraim nekünk magyar kereskedőknek még ezen kívül más nagy feladataink vannak. Az a kötelességünk, hogy a hazai fogyasztást a hazai termelés részére megnyerjük és irányítsuk. És minthogy a termelő és fogyasztó között a közvetítést természetszerű-leg a kereskedő végzi, ennél fogva leginkább a kereskedőnek áll mód-

jában, hogy a nemzeti iparnak hat-hatos segédkezet nyújtson.

A mondottak után egészen vilá-gos az az az, a melyet e tekintet-ben a hazai kereskedelemnek a jö-vőben követnie kell. Minden keres-kedő tartsa kötelességének lehetőleg oda hatni, hogy a fogyasztó magyar származású árut fogyasszon, csakis azon cikkeket szerezz be külföld-ről, a melyeket idehaza egyáltalá-ban kapni nem lehet. De ilyeneknek a gyártására hívjuk fel gyárosaink-nak a figyelmét. Ha ezt megtesz-szük, akkor igazi hazafiui kötelessé-get teljesítünk, mert a hazai ipar megteremtésével százezreknek adunk munkát és emeljük a nagy tömeg-nek a fogyasztási képességét, mig viszont az ebből származó élénkebb kereslet, a kereskedelemre fog ter-mékenyítőleg hatni.

Ha tehát a hazai iparoson segí-tünk, akkor nemcsak hazafiasan cse-lekszünk, de a hazai kereskedelmen is segítünk egyszersmind.

De hogy ez lehetséges legyen, szükséges, hogy a magyar ipar a fogyasztást ki is elégítse. Szükséges, hogy elegendő ipari termelés legyen az országban és a mint mondtam, szükséges továbbá, hogy a termelt cikkek ugy minőségben, valamint ár-ban is a külföldi árukkal versenyez-hessenek. Egyszóval szükséges, hogy magyar ipar teremtessek.

Rátérek ennél fogva annak vázoló-sára, hogy véleményem szerint mi-féle szerepe jut a Székelyföldnek a jövőben az új ipari alakulás körül.

A mint már említeni bátorokdtam a Székelyföld nagyon kis mértékben rendelkezik szántóföldekkel, a me-lyek az összterületnek alig 23 száza-lékát teszik. De annál dusabb minden-féle ásványi és erdőgazdasági ter-melvényekben. Nevezetesen igen nagy barnaszénterületek állanak ren-delkezésére, mint pl. Baróth vidéken, továbbá Gyergyóban (Borszáken a telep fel is van tárva.) Vannak to-vábbá nyújtványokban, Szentke-resztbánya és Füle, továbbá a ko-vásznától Zágonyig nyúló területen, a hol igen dus és jó minőségű telepek vannak.

Vannak nevezetes réztelepeink, mint pl. Balánbányán. Olmot is ta-lálni a Székelyföld déli oldalán. Zer-nyest mellett, továbbá Borszék mel-lelt, Holló község határára, ahol már ilyen irányu bányászás is történik.

Arany után is kutatásnak meglehe-tős sikerrel, mint pl. Hollón. Az ezüst az ólommal együtt fordul elő szintén Hollón, a hol az ólomhoz 15-20 százaléknyi mennyiségben van vegyítve.

Nagymennyiségben fordul elé a kén pl. a Kelemen havasban, sótele-peink kiapadhatatlan gazdasággal bírnak és a só bennük könnyen bá-nyászható, minthogy Szováta és Pa-rajd vidéken egész hegláncot képez.

Nagy fontossággal bír a földből számos helyen kiömlő szénsav, a mely egyszerű tisztítás után sürit-hető és igen jól értékesíthető volna.

Óriási mennyiségben állanak ren-delkezésünkre a legjobb savanyúvi-zek, a melyekből a kelet felé sokat lehetne exportálni.

De ezen temérdek kincset tetézi a sok rendelkezésre álló vizierő, a melyből szerény becslések szerint legalább 200,000 lóerőnyit lehetne kihasználni.

A szövőiparbani ványolási procesz-szushoz szükséges és nagy fontos-sággal bíró kristálytisztító víz vizű he-gyi patakok temérdek számban álla-nak rendelkezésre, mint p. a felső Maros vidéken, továbbá Görgény vi-déken.

Eme természetadta kincseket tetőzi még az, hogy a Székelyföldön feles számmal áll nagy intelligenciával bíró munkáselem rendelkezésre.

Tudva van az, hogy a székelység évenként egész munkás-rajokat bo-csát ki Romániába. Eme kivándor-lásnak ártalmas voltára nem akarok

itt reámutatni, mert hiszen tették ezt már számosan előttem. De kérem én tisztelt uraim, nem szívesebben maradna-e ez a munkástömeg itthon, ha kellő foglalkozást találhatna?

Igen tisztelt közgyűlés, temérdek kincset birunk a Székelyföldön. Bátoran mondhatom, hogy a Székelyföldnek még nagyszerepköre leendő a jövőbeni ipari és ezzel kapcsolatosan kereskedelmi tekintetben is. Mert hiszen az ipar természetszerűleg ott fog fejlődni, ahol az előfeltételeket t. i. nyersanyagot és olcsó munkai fog találni, már pedig sehol a hazában ezek az előfeltételek nincsenek meg akkora mértékben, mint éppen a Székelyföldön.

Igen, tisztelt uraim, mi valósággal kincseken járunk, de ezek jelenleg értéktelen kavicsnál nagyobb értékkel nem bírnak, mert ha értéküket ösmerjük is, nem értjük a módját, hogyan kell ezen kincsekhez hozzáférni.

Eszembe jut az egyszeri mesebeli kincs, amely csak a varázsvessző érintésére vár, hogy az ámuló ember rendelkezésére álljon.

A mi feladatunk tisztelt uraim eme varázsvesszőt megtalálni és a kincseket hozzáférhetővé tenni. Igyekezzünk kellő előtanulmányok után eme parlagon heverő milliókat részünkre lefoglalni. Mert szentül meg vagyok arról győződve, hogy az önálló vánterület esetére özőnével fognak a külföldi vállalkozók bejönni és minden lefoglalhatót lefoglalni.

Végül, igen tisztelt közgyűlés, reá térek még a felvetett utolsó kérdésre, hogy t. i. a jövőben hol keressünk ipari termelvényeink kivételére piacot?

Az elmondottak után semmi kétség sem férhet ahhoz, hogy ez a piacot csakis a Keleten fogjuk megtalálni. Mert magától értendő, hogy a Nyugat fejlettebb iparával szemben a versenyt csak kivételes esetekben fogjuk felvehetni, akkor t. i. ha akár nyersanyagaink jobb minősége, olcsósága, vagy akár más okoknál fogva jobb vagy olcsóbb árut produkálhatnánk amazoknál. Ilyen eset azonban a mint mondtam, ritkán fog előfordulni. Oda kell ennél fogva kivételünkkel mennünk, ahol az ipar természetes okoknál fogva még fejlettebb, mint nálunk.

Aki Erdély iparának a történetét ismeri, az tudni fogja, hogy Erdélynek már a tizenhetedik században volt némi ipara, a mely az idők folyamán egész nevezetes lőn. Volt itt nevezetes szövő, asztalos, lakatos, csizmakészítő és sok másféle iparos és azok mind szépen megélhettek. De bekövetkezett a román vámpor és a keleti kivétel megszűntével iparosaink, kereskedőink nagy része egy csapással tönkre ment. Helyüket az angolok, a franciák és a németek foglalták el. Ezeket az elvesztett pozíciókat kell visszahódítanunk. A balkánállamokkal jó kereskedelmi szerződéseket kell kötünk és ezek kötésénél főtörekvésünk nem a mezőgazdaság bármilyen való oltalma legyen, hanem az, hogy az összes gazdasági faktorok egyforma védelemben részesüljenek. Mert bizonyos az, hogy az ipar, a kereskedelem gyarapodásával a közjólét is gyarapodik, a közjólét gyarapodásával pedig a nemzet fogyasztóképesége is növekedvén, mezőgazdasági terményeinkkel nem leszünk kénytelenek a külföldre menni, hanem azok a belföldön fognak elhelyezést találni.

Egyszóval: igyekeznünk kell a külföldnek lehetőleg munkát eladni igazi termelvények alakjában, mert a munka mennyisége mindig fokozható, de a föld termőképesége korlátok közé van szorítva.

Erről a témáról még hosszasan lehetne beszélni, de felek, hogy szíves türelmüket már igen hosszú időn keresztül vettem igénybe.

Összefoglalom ennél fogva, amit lehetőleg dióhéjba szorítva elmon-

dani bátorkodtam. Véleményem szerint a székely kereskedelemnek a jövőben sok és fontos teendői lesznek. Eme teendők elseje némely mezőgazdasági terményeknek új fogyasztó piacokat találni, hogy a hazai iparnak a hazai fogyasztást biztosítsuk, hogy igyekezzünk ama kincseket, a melyeket Isten kegyelme a mi részünkre felhalmozott, ki is aknázni és végül, hogy feles ipari termékeink részére a keletet visszahódítsuk.

Nem kis feladat ez, mélyen tisztelt uraim. Nagy tudás, helyes kereskedelmi és vállalkozói érzék szükséges ahhoz, hogy eme nagy feladatoknak megfelelhessünk. Én a magam részéről bízom a székely nép élelmességében, bízom okosságában és bízom józanságában, amely tulajdonságokat, ha a készülő nagy gazdasági harcban latba fogja vetni, akkor ügyünket, a magyar nemzet ügyét minden esetre győzelemre fogják vinni.

Bürger Albert.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Ferencz József** király pénteken töltötte be életének hetvenötödik évét. Ötvenhét év óta uralkodik és harmincegy esztendője koronázta magyar királylyá. Csütörtökön este városunk egyes köz és magánépületeinek ablakai — hivatalos felszólításra — kivoltak világítva. Másnap pedig hálaadó istentiszteleteket tartottak a templomokban.

— **Szent István** első magyar király emlékét ünnepeli ma az egész nemzet. Tegnap este városunk összes köz- és magánházainak ablakai fényesen voltak kivilágítva. Ma meg ünnepi istentiszteletek lesznek a templomokban.

— **A főispán** itthon. Hollak Arthur főispán a vármegyei közgyűlés után következő napon, pénteken délután vissza érkezett székelyére. Lábai még mindig fájnak, de az operáció után teljes gyógyulásra van kilátása.

— **Kilicálták a királyt.** Szombaton volt az arlejtés Gödöllőn a községében a gödöllői vadászterületért. A vadászterületet eddig a király bérlette, de Gödöllő lakossága arra való tekintettel, hogy az elszaporodott duvad igen sok kárt tett a környéken, dacára annak, hogy Stepelka Vencel királyi fővadászmesternél járta orvoslást kérni, de nem kaptak, elhatározta, hogy a bérletet nem engedi át a királynak. Az arlejtés eredménye tényleg az lett, hogy a község lett a vadászterület 2510 koronaért. miután Stepelka fővadászmester Polner Lajos az uradalom jogügyi képviselőjével eltavozott. Érdekes volt az arlejtés vége. Jámor András, gödöllői törvénybíró, aki már nem tudta tovább elfojtani indulatát, az asztalra dobott egy 30 000 koronáról szóló takarékpénztári könyvet.

— **En Gödöllő** első gazdája vagyok — mondotta haragosan — 180 000 forint vagyonnal rendelkeztem. Tudjátok meg, ime, mindnyájan, hogy mi történt velem s több társammal. A vaddisznók okozta károk megtérítése miatt elmentem ehhez az urhoz (Stepelkára mutat), amire ő kidobott bennünket ezekkel a szavakkal:

— Mars, hinaus! Kutyamagyarén!

— Kidobott bennünket! — folytatta Jámor általános felháborodást keltve a községbeliek között. — Arra kérem tehát a nagyságos urat, — fordult Hedervárhoz, a kerület képviselőjéhez — hogy ha évi 30 000 K bért is kell fizetni, de ki kell venni a vadászterületet. A felséges urat szívesen látjuk, de itt többé cseh-polyák nem vadászik!

Jámor András szavait helyeslő zugás kísérte, amire Stepelka sértődötten vágta oda a lakosság-

— Das ist eine Demonstration! Gehen wir! — s ezzel Polnerrel együtt eltavozott.

— **Balogh Róza áthelyezése** — mint múlt számunkban is megírtuk — mélyebb nyomokat hagyott Székely-keresztúr társadalmi körében. Huszonegy esztendő alatt egészen összefonódott az ottani iskola kül- és beléletével. Nem csoda tehát, hogy áthelyezése általános feltűnést keltett. Múlt számunkban közölt megjegyzésünkre, illetékes helyről most arról értesítenek, hogy a tanítónő áthelyezése — szolgálati érdekből — ideiglenesnek tekinthető. Mert a VI. oszt. szervezése, avagy esetleg más személy-változás esetén is, saját kérésére, visszahelyezése nincs kizárva, áthelyezése pedig az ő előzetes hozzájárulásával történt s így tehát panaszra ok nincsen.

— **Beiratás** A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnáziumban a beiratkozások szeptember hó 1., 2. és 4. napjain történnek. Szeptember 1. és 2. napjain helybeliek, udvarhely-megyebeliek és az intézet volt növendékei iratkozhatnak be, 4-én más tanintézetben tanult növendékek is jelentkezhetnek és felvételt, míg a tantermek tényleg felvétel megengedi. A tanulók csak az igazgatóság által engedélyezett szállásokban helyezhetők el, különben nem vétetnek fel.

— **A rendőrség szegénye,** hogy városunkban nem tud eligazodni és nyilvántartási hatóság létere, egyes emberek utasításaira szorul. Pedig hát igen könnyű volna egy betűsoros könyvbe összefoglalni a város lakóinak névsorát s ezzel lehetővé tenni, hogy adandó alkalommal biztosan megtalálják, akit keresnek. Nem teszik; e helyett inkább „nyomoznak” s addig jönnek-mennek fűhöz-fához, amíg esetleg rátalálnak az oly soká „nyomozott” egyénre. Így aztán akár Kecskeméthy is nyugodtan itt ülhet itélet napjáig. A rendőrség, ha véletlenül rá nem bukkan, bizonyára nem háborgatja.

— **Mulatság** A kiskalambfalvi E. M. K. E. olvasókör és ifjúsági egyesület ma este 6 órakor a 7-es számú vasúti őrháznál létesítendő megállóhely-alap javára műsorral egybekötött kosaras táncmulatságot rendez. A műsort Jakab Albert ev. ref. lelkész beszéddel nyitja meg. Szavalnak Paál Irén, Száva Berta. Dialogot ad elő ezutóbbival Szabó Karoly, monologot pedig Paál Jenő. Énekel a helybeli ifjúsági, valamint a tanítók és tanító-jelöltek.

— **A tanító urak figyelmébe.** Utasítás a községi iskolaszékek, valamint a községi elemi népiskolák tanítói, illetve igazgató-tanítói részére. Ára 1 K 20 f. Tanterv és Utasítás az elemi népiskola számára. Ára 3 K 50 f. Kapható és megrendelhető Betegh Pál és Tsa könyv- és tanszerkereskedésében Székelyudvarhelyt.

— **Ellentét a vendéglőben.** A hány ház, annyi a szokás — mondja a példabeszéd... (Csütörtökön délután Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága egyhangúlag a nemzeti ellenállás mellett döntött. Hazafias lelkesedés töltötte el minden polgár szívét a vármegyei ház disztermében. Kihatótt ez a nemes érzelem az egész városra, de — úgy látszik — nem minden egyes emberre. A »Hungaria«-vendéglő jó magyar hangzású névvel bíró vendéglőse pl. más nézetet volt — a mint egyik tekintélyes polgártársunk elpanaszolta. Az említt nap estején egy asztaltársaság a »Hungaria«-kerthelyiségében mulatott. A cigány húzta s ez az illetőknek a közgyűlésen szerzett lelkesültséget annyira emelte, hogy hallani szerették volna a Kossuth-nótát is. Odaszóltak tehát a primáshoz, hogy játssza el a Kossuth-nótát. Ez azonban a jelenlevők nem kis bámulatára azt mondotta, hogy Sándor István vendéglős a Kossuth-nóta

játszását nekik megtiltotta. Később Sándort kérdőre is vonták, aki a hazafias érzelmű polgároknak kéreken kijelentette, hogy némely katonatiszt vendégeire való tekintetből, a Kossuth-nóta játszását nem engedheti meg. Erre a vendégek természetesen eltavoztak azon szomorú tapasztalattal, hogy még Székelyudvarhelyen sem mindenütt lehet magyar a magyar! Mi pedig mely megbotránkozással közöljük ezt a szégyenletes eljárást és érthetetlennek tartjuk Sándor István hazafiatlan cselekedetét itt, a Székelyföld központján, a legmagyarabb város kebeleiben, hol ő mindig oly meleg pártfogásban részesült, ahol még a tiszték sem egyszer teljes lelkesedéssel énekeltek a Kossuth-nótát s valószínűleg — ha a magyarok Istene is úgy akarja — nem sokára ők maguk fogják annak játszását követelni. Sándor ur — szégyelje magát!

Községi költségvetések. A községi költségvetések most készülnek vármegyeszerte. Ezalkalomból felhívjuk az érdekeltektől előjáróságok szíves figyelmét Betegh Pál és Társa nagy nyomtatványraktárára, ahol költségvetési summázatok mellékletekkel és minden egyéb nyomtatvány igen jó papíron, csinos kiállításban és előnyös árak mellett kapható. Vidéki megrendelések azonnal, a beérkezés napján elintéztést nyernek.

LEGUJABB.

A székely akció.

Mi is megemlítettük, hogy Polónyi Géza 19 székely képviselő-társával állást foglal a darabont-kormány akciójával szemben. Most Dr Sebeş Dénés képviselő Marosvásárhelyről erre vonatkozólag következő nyilatkozatot teszi közzé:

Nem felel meg egyes lapok amaz állítása a valóságnak, hogy a kereskedelmi miniszter által a székely akció tárgyában összehívott ankéten székelyföldi képviselők nem vesznek részt. A vezérő-bizottságnak e kérdésben az az álláspontja, hogy az illető meghívottakra bizta azt, hogy részt akarnak-e venni az ankéten vagy nem.

Kossuth a nemzetközietokról.

Kossuth Ferenc alaposan kioktatja Kristóffy és szocialista társait a »Magyarország tegnap« számában. Elmondja, hogy a függetlenségi párt az önálló vánterület és az általános választói jogot sok év előtt — jóval mielőtt valaki álmodhatott volna arról, hogy Magyarországon lesznek szocialisták — sarkalatos elvei közé iktatta.

Kristóffy és társai azonban hiába erőlködnek, mert nincs kormányhatalom, ármány vagy cselszövés és bármilyen, amit a magyar nemzeti eszme ellenségei megkísérhetnek, de ami árthatna a függetlenségi pártnak az országban. Végül Kossuth így fejezi be cikkelyét: Csak az árthatna pártunknak, ha a magyar nép lelkéből a hazafiságot ki lehetne irtani; de a hazafiság érzelmét az anyák tejével szívják magukba a csecsemők, a kunyhókban ringó bölcsők mellett éneklék a Kossuth-nótát a magyar nők; a magyar vitézség tetteire büszkék a férfiak, nem arra, hogy a világnak polgárai, hanem arra, hogy a világ e részének szülöttei, mely a mi édes egyetlen hazánk! Világon van a hottentota is, ki ganejjal keni be arcát; de e világpolgárságára nem büszke a magyar nép fia, hanem arra, hogy magyar. Legyen is büszke erre és áldja meg őt e büszkeségeért a magyarok Istene!

SZINÉSZET.

Szombaton, aug. 12-én Martos és Huszka remek operettje, az „Aranyvirág” került színre. A regényes jelenetekben gazdag operettet nem tudja a közönség kellő előadásban élvezni, a mit részint az énekkel sokhelyt össze nem hangzó és azt elnyomó zene, részint a kar énekébe számos helyen becsuszott dissonáns hangok idéztek elő. A cimszerepben Sugár Aranka játszott elég jól, bár hangja egy-egy helyen nem volt megfelelő, de e hiányt kedves megjelenésével igyekezett pótolni. Békassy Beppó szerepének hangját nem tudta eltálatni, bár megáltszott rajta az igyekezet; ugyszintén Halasynál is több természetességre lett volna szükség. Mátray, Gauld Harry szerepébe most is jelt adta jó alakító képességének. Elfogadható volt még Szécsy Emma és kis szerepében Árnay; a többi szereplő játéka kevésbé sikerült.

Vasárnap, a „János Vitéz” került színre, a közönség eddig nem tapasztalt érdeklődése mellett. A cimszerepben Sugár Aranka játszott, megfelelő routinnal. Szécsy Emma szintén elég jól játszott. A mellék szerepek Mátray, Békassy, Nagy Gyula és Csillag Aranka kezében jó helyen voltak. A rendezés elég gondos, de (és ezt már többször tapasztaltuk) a tömeg jelenet sosem elég erőteljes, amit különben hajlandók vagyunk részben a színpad szűk voltának tulajdonítani. Hétfőn ugyan ezt adták másodszor.

Kedden, Hoffner és Ganeé nagy operettjét, a „Böregér”-t adták. A nagyobb szerepeket Mátray, Sugár Aranka, Nagy Gyula és Jámor Ilonka töltötték be. Szerepét mindegyik átértette, megértette, s kellőképpen kifejezésre juttatta. Mátray előnyösen ismert alakításaival, Nagy Gyula szép tenorjával ragadta el a közönséget, még Sugár Aranka énekét és Jámor Ilonka sikerült tánccát megis ismételték. A kisebb szerepekben Halasy, Békassy, Radó, Árnay és Szécsy Emma fáradoztak a siker érdekében. A rendezés nem volt egészen kifogástalan, a közönség mégis jól találta magát, s a mi fő, nem az unalom érzetét vitte magával a színházból.

Szerdán, Gárdonyinak „Annuska” c. vígjátéka ment elég gondos rendezéssel. Az összjáték jó volt: a színészek valamennyien átértették szerepüket és igyekeztek is azt a kellő mérték szerint előadni. A cimszerepben Várady Jolán volt elfoglalva, ki a zárdában nevelkedett naiv falusi leány hangját jól eltalálta. Méltó partnere volt Ladányi természetes játékával. János barát szerepében Mátray mulattatta a közönséget a comikum csillogó eszközeivel a nélkül, hogy túlzásokban ragadtatta volna magát. Szücs Irén Halasy Mariska, Halasy Béla, Árnay közvetlenségükkel hatottak. Elég jó volt Baghy, Neményi, Sente, bár utóbbinak játéka kissé mesterkéltnak tűnt fel. Kendi kis szerepéből ítélve szintén használható erő.

Csütörtökön „Rip Van Vinkle” került színre, s a mennyire ilyen kis méretű színpadon lehet, elég jó előadással. A szereplők közül kiváltak Békassy ügyes „Rip-Rip”-jével, Jámor Ilonka, ki Lisette szerepében ért el sok sikert és Mátray, aki ma is megfelelt a hozzáfűzött várakozásnak. A többi szerepek szintén jól voltak kiosztva, bár nem ártott volna, ha ezekbe több erőt, több életet visznek be a szereplők, s ekkor a hatás is mindjárt nagyobb lett volna. Az összjáték megfelel, sőt a kar is, mintha jobb lett volna, mint a többi alkalommal.

Pénteken Ohorn Antalnak „A szent-bernáti barátok” című 5 felvonásos

színműve került bemutatóra Thury Zoltán fordításában, nem épen telt ház előtt. Szerző a Svájcban levő szentbernáthyi kolostor beléletét és intrikáit jeleníti meg helyielyekkel megkapó drámai akcentussal. A jelenetek történetének színhelyét azonban nem ártott volna a színlapon jelezni. Az előadás szinte megelépett bennünket oly — jó volt. A szereplők némelyike ugyan jobban is tudhatta volna a szerepét, mert hát szívesebben hallgatja a közönség az előadást az egyes szereplőktől, mint a sugótól, ezt bizonyára a direktor ur is koncedálja. A szereplők legnagyobb részét sikeresen oldották meg feladatukat s ezt a nézőközönség is szívesen elismerte. Különösen ki kell emelnünk Baghyt, ki bravúrral játszotta meg szerepét és Mátrayt, ki szintén rutinnal játszott. Szívesen konstatáljuk e helyen azt is, hogy a sok operett után jól esett már ebből a műfajból is látnunk egy előadást. A rendezés szintén jó kezében volt. Nem mulaszthatjuk el megjegyezni azt is, hogy a közönség egy része tetszésének éppen olyankor adott elég hangos kifejezést, mikor a legnagyobb csendben kellett volna lennie. Mindenestre ez már aztán izlés dolga. N-i.

Kereskedők és a szövetkezetek.

Az országos magyar kereskedelmi egyesület marosvásárhelyi kerületének évi beszámoló gyűlése tárgysorozatának 4-ik pontjaul „állásfoglalás a fogyasztási szövetkezetek tulkapásai ellen” cím alatt egy kérdés megvitatását tűzte ki és nekem jutott a szerencse, ezen kérdésben a kereskedelem sérelmeit tolmácsolni.

Szerény tehetségemet messze föltumuló vállalkozás ez részemről, de mégis elvállaltam azon reményben, hogy fogyatékoságaimért tisztelt kartársaim jóakaratu elnézésével fogok talákozni, annál is inkább, mert nézetimet szokásom szerint őszintén mondom el.

A szabadelvűség káros hatása.

A „szabadelvű” jelszó alatt törvényhozásunk 1848-on kezdve sok olyan intézményt léptetett életbe, melyek más viszonyok között élő országnak, nemzetnek rohamos fejlődését, boldogulását idézhették volna elő, de hazánk különleges viszonyai miatt az eredmény az, hogy több vidékünk virágzó ipara elenyevett, kereskedelme nemzetközivé vált, népessége eladósodott, közterheket hordozó képessége kérdésesé vált. Ezen állításaimat illusztrálni, bizonyítani, feladatom szűk keretében nem fér el, de talán fölösleges is. Ezek igazságát mindenki érzi és érti.

A kereskedelem fontossága.

Minden kulturállam egyik hatalmas tényezője a kereskedelem és mivel a vagyonosság az állami erő legfőbb forrása, az ország iparfejlesztése, vagyonossága, gazdagsága pedig kereskedelem hiányában ki nem fejlődhetik — a mint a történelem tanúsága szerint Carthago, Velence, Hollandia, Franciaország, Anglia, Északamerika és Németország gazdagságukat és ennek alapján hatalmukat és függetlenségüket kereskedelmüknek és ez által fejlesztett iparuknak köszönhetik — nyilvánvaló, hogy a kereskedelem fejlesztése az állam hajóját vezérlők feladata kellene hogy legyen! Hogy így történik-e nálunk? Kiválglik a következőkből.

Magyar hazafius kereskedelem.

Szokás a kereskedelmet általánosságban kosmopolitikusnak tüntetni föl. Hogy mennyire nem szabad ennek így lennie, mennyire szükséges a hazafias kereskedelem, mint a nemzeti fejlődés leghatalmasabb tényezője: mutatja az angol, a francia, a német kereskedelem sovinizmusa.

Azért kell magyar kereskedelmet teremtenünk.

Ennek feltételei:

1. A magyarországi kereskedelem és iparnak szabadsága, de nem ám a „szabad kereskedelem” jelszava alatt Magyarországon dúló kereskedelem szabadossága, hanem az Ausztriávali közösségünkől kifolyó kereskedelmünk és iparunkat fojtogató bilincsek lerázása: az önálló vámterület életbeléptetése.

2. A teljes jogbiztonság. Csak pár szemelvényvel szolgálak. Közigazgatási törvényeink pár év előtt, állítólag, egyszerűsítették, pedig a mint az élet bizonyítja, az eljárás nehézségei ötszörösítve lettek. Kereskedelmi törvényünk a hitelezésnél bizonyos foku biztonságot nyújtott, de pár év múlva jött a bagateltörvény, mely a hitelezett összegek nagy részét dubiozusá tette. A törvények olyan labirintusában tévelygünk, hogy többször inkább veszni hagyjuk követeléseinket, ne hogy a pereléssel magunk váljunk ügyvédek adósaivá.

3. A kereskedő általános műveltségi niveaujának emelése, mely feltétele annak, hogy kereskedőink nagyobb tekintélynek örvendő, hazánk bármily rendű és rangu fia szívesen vallja magát — az angolhoz hasonlóan — kereskedőnek és a mig ezen kérdés törvényhozásilag rendeztetik, tegyük magunknak törvénynyé, hogy csakis kellő előképzettséggel, például a középiskola negyedik osztályának megfelelő tanultsággal bíró ifjakat vegyünk üzleteinkbe tanoncokul és semmi esetre se analfabéta gyerekeket.

Fogyasztási szövetkezetek.

De addig is, mig ezen eszmék testet öltenek, hogyan tudjon cse-csemőkorát élő magyar kereskedelmünk megélni, midőn olyan sajátosságos félrevezetéssel áll szemben, mint a milyen a „fogyasztási szövetkezetek” működése.

Makó Jeruzsálemhez közelebb van, mint hozzám azon gondolat, mintha azok célszerűek és a maguk helyén szükségesek nem volnának. Az emberi természetben van kiolthatatlanulégve, berögződve a birvagy, mely kellő korlatok nélkül kapzsisággá fajul. Ilyen kapzsiság korlátjakép legelőször az angol gyárimunkásoknál látjuk létrejönni a fogyasztási szövetkezeteket, azon célból, hogy élelmezési és más fogyasztási cikkeket nagyban beszerelve, a kicsinybenni elárusítók jelentékeny hasznát megtakarítsák és így szűkön kimért keresetükből megélhessenek. Az eszme életre való, célszerű voltánál fogva minden kulturállamban hódított és hódít folyton.

En ethikailag megengedhetőbbnek tartom, bár a kereskedelem hátrányára él, a szövetkezést a megélhetés lehetővé tételéért, mint a hatalmas tőkék szövetkezését még nagyobb haszonnak kicsikarásáért.

Állami beavatkozás.

Nem volt időm és módom végre járni, de kételkedem abban, hogy más államok ilyen fogyasztási szövetkezeteket — dacára kereskedelmük óriási fejlettségének — olyan mérvű segélyezésben részesítenének a kiskereskedelem rovására, mint ez nálunk történik, midőn az állam az 1898. XXIII-ik törvény-cikk alapján a hitelszövetkezeteknek és közvetve a fogyasztási szövetkezeteknek négy millió korona alapot, évi 100,000 korona segélyt különbözö nemű állami és községi adó-, illeték-, bélyeg- és portomენტességet és lsten tudja milyen foku szállítási díjkezdvezményeket nyújt.

Jól áll az áldozat egyes phylantropoknak, ha a szűkölködők érdekében hozzák, de az állam a közvagyonból a polgárság egyik osztályát egy másik osztály rovására ha így segélyezi, ennél okvetlenül

keserű érzelmeket fakaszt és egyidejűleg egy jelentékeny adóalapot semmisít meg. De hat hagyján! Az idő sok sebet begyógyít.

Talán az állam mostoha gyermekei, a legsúlyosabb közterheket hordozó kereskedőknek is felvirrad még valaha és talán a statisztika rovatot nyit annak kitüntetésére, hogy hány százaléka a kereskedői pályán becsületesen működő egyéneknek boldogul nálunk!

Fogyasztási szövetkezetek működése.

Most pedig nézzük meg, mifele félreértésben leledszik a fogy. szöv. működése.

Természetes, hogy a fogy. szövetkezetek kizárólag tagjaiknak szabadna, hogy üzletkörükbe felvett cikkeket elárusítsanak. És mit látnak? A fogy. szövetkezetek mindenike utcára nyíló boltajtóval rendes kereskedéseket tart fenn és árusítatja a cikkeket készpénzért bárkinék.

Itt van a baj, azon félreértésben, hogy bárkinék árusíthat. De ha még tudná is az elárusító, hogy nem tagoknak árusítania nem szabad, elképzelhető-e, hogy az elárusító egy nagyobb község vagy kör minden lakóját, a gyermekeket is, személyesen mind ösmerje és nem tagoknak ne árusítson? Ez lehetetlen! Abban látnám a törvény ezen rendelkezésének betartási módját, hogy szövetkezeti pénzjegyeket adjon tagjainak készpénzért vagy hitelre és a vásárlás csakis ezekkel történhesék bizonyos napokon és órákban.

A fogy. szövetkezetek veszélyben.

Még egy scrupulusom van. Láthatjuk, hogy a fogy. szövetkezeti boltokban kaphatók: élelmi cikkek, fűszer stb. bőrárak, szövöttárak, vasárak, rövidárak, tehát csaknem minden. Már kérem, genialis ember legyen az az elárusító, egyszersmind a megrendeléseket részletező egyén, ki minden szakmában annyira jártas, hogy a fogy. szövetkezet érdekeit úgy a bevásárlás, valamint az elárusításnál állandóan annyira meg tudja védni, hogy az elkerülhetlenül bekövetkező veszteségek, mint behajlalt követelés, romlás, kalo, árulámlás, téves számítás, kamatvesztesség stb. és saját fizetése a rendszert minjmalis haszonból évek során át kitéljék és a fogy. szövetkezet el ne adósodjék, az üzletreszek idő folytán föl ne emésztdjének és be ne álljon az a sajnálatos állapot, midőn a tagok iránt az alapszabályszerű ötszörös anyagi felelősség igénybe ne vélessék, a mint az sajnos egyik szomszéd község fogy. szövetkezeténél, hallomás szerint, már beállott.

Ezért azt látnám szükségesnek a fogy. szövetkezetek jól fel fogott érdekében, hogy csak a legszükségesebb általános ismert könnyen kezelhető cikkeket vegyék fel üzletkörükbe különösen amugy is nagy versennyel bíró központok közelében és így törekedjenek üzletfentartási kiadásaitak mérsékelni, így önmagukat károsodástól óvniak meg és annyi sok tisztességes szegény existenciának megélhetése útjába nem állnának.

A kereskedelem állásfoglalása.

Ezek után tisztelt közgyűlés, bátor vagyok indítványozni: foglaljon a kereskedelem, a fogyasztási szövetkezeteknek a kereskedelem létérdekeit mélyen érintő, előbb vázoltam, működésével szemben olyan formán állást, hogy becsületes, tisztességes, minden jogos igényt kielégítő szolid eljárásával hova tovább fölöslegessé tegye az ezeknek ellentéte ellenében mintegy szükség-szerű védekezés képen létesülő fogyasztási egyletek fönnállását és bátor vagyok határozati javaslatomat a tisztelt közgyűlésnek megvitatás után elfogadásra ajánlani.

Gyertyánffy Gábor.

*Beteghőszőlő
Mérkőztő.*

KÖZGAZDASÁG.

— **Első székely baromfi-tenyésztő egyesület.** Felkérem az egyesület tagjait, hogy az évi nemes baromfi szaporulatot hozzám bejelenteni szíveskedjenek, hogy az eladást és az esetleges baromfi cserét eszközölhesük. Séra Kálmán, egyl. titkár.

KÖZIGAZGATÁS.

A közigazgatási bizottság fegyelmi ügyekben felülvizsgálatot nem rendelhet el. (B. M.)

Rendbirságot a felfüggesztett jegyző fizetéséből is le lehet vonni. (Közig. bíróság)

Kisebb polgári peres ügyekben a helybeli végrehajtások a községi bíróság által díjtalanul teljesítendők; az 1. mértéknél távolabb fekvő pusztán, réten, mezőn stb. teljesített végrehajtásért azonban napi- és fűvárdij állapítható meg. (B. M.)

Községi előjáró, ha az általa elkövetett mulasztások és szabálytalanságok az elaggásból származó hivatalképesség következményei voltak, fegyelmi úton nem büntethető. (B. M.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. M. I. U. A cikkely helyi érdekű közlemények feltorlódása miatt késik. Helyrehozoljuk.
Gy. M. P. A cikkelyt jelen számba beszeríteni nem lehetett. Jövőre hozzuk.
J. S. Gy. Levelét vettük és azonnal intézkedtünk. Reméljük a legjobbat.

Politikai felelős szerkesztő:
Dr. Hinkelér Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos
Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium részére 464 köbméter (bük- és gyertyán-) tűzifa szükségeltetik. Aki a szállításra vállalkozni szándékozik, annak ajánlatát 100 korona óvadék mellett folyó évi szeptember 6-ig kell az igazgatósághoz írásban benyújtani. A szállítást a legolcsóbb ajánlattevő kapja meg.
209. AZ IGAZGATÓSÁG.

Hirdetmény.

Alólirott birtokossági elnök ezenel közhírré teszi, hogy Homoródvárosfalva községben a közbirtokosság tulajdonát képező korcsma helyiség 1905. évi szeptember hó 10-én d. u. 2 órakor a köz-

ségházánál megtartandó nyilvános árverésen az 1906. évi január 1-től 1908. évi december 31-ig terjedő — egymásután következő 3 évre — bérbe fog adatni.
Kiküldési ár évi 300 korona.
Egyéb feltételek alulírottánál meg tudhatók.

Homoródvárosfalva, 1905. aug. 17.

210. 1—2. BARTA JÓZSEF, birt. elnök.

A vegyileg megvizsgált, amellel hatóságilag az arcbőrre ártalmatlannak talált
SZÖRVESTŐ
eltávolítja hölgyeknél az oly csunya, kellemetlen arcbőrű gyökereket, anélkül, hogy az arcbőrnek legkevésbé is ártana és az arcnak megadja az üdéséget, finomságot és simaságot.
Ára 7 korona.
Vidéki megrendeléseket diszkrétan utánvétel mellett eszközöl.

Schmidek I. Budapest, VII. Nyári-u. 18. 208. 1—12.

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az életét elemé.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál,

tulajdonos LEOPOLD GYULA szerkesztő
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 34. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnék hirdetéseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naplókban.

48 Magyar Vers.

Irta: Rudnyánszky Gyula.

Kiadta: Győző Andor könyvkereskedése Budapesten. Kapható: *Betegh Pál és Társa* könyv- és papírárukereskedésében Székelyudvarhelyt. Ezt az igaz magyar lelkesedéstől áthatott, csekély 60 fillérért megszerzhető verskötetet ajánljuk a hazafias székely népnek, mint a magyar nemzet imádságos könyvét e válságos időben. Csendüljön fel belőle a székely szívhez szóló nóták s ezzel is erősítsük lelkünkben a hazaszeretet tüzét, melyre most oly nagy szükség van.

Kiadó lakás. egy szép udvari lakás, 2 szoba, konyha, kamara azonnal kiadó. Értekezhetni Rösler Károlynál Bethlen-utca 59.

Monogram - pecsétnyomók,

bélyegzők, ruhajelző eszközök, bélyegző-festékek és állandó festékpárnák dobozokban, mindenféle jelzőkészülékek, címtáblák legelőnyösebben kaphatók

Betegh Pál és Társa

könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 15.

HIRLAPOK, FOLYÓIRATOK, ZENEMŰVEK

és bármely más irodalmi munkák eredeti áron, minden költség felszámítása nélkül való beszerzését a leggyorsabban és legpontosabban teljesíti

Betegh Pál és Társa könyvkereskedése
Székelyudvarhely.

	Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!	
Kászoni Főutú vize 14 fillér!	Csodálatos olcsó a Borhegyi borvíz! — Üvegenként csak 8 fillér. — Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendelleniségeiben, az epekövek eltakarítását szembetűnően könnyíti, a bélhurut minden nemében, a nyálkás aranyrban, hasszervi dugulásokban, húgykő képződéseiben, mézes húgyárban, görvél- és mirigydagokban, angolkóros csontlágulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktári SZENTPÉTER GERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt	Baross-forrás borvíze 8 fillér
	Kérem a cégre ügyelni!	

Öszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

csillag Stern Marke védjeggyel

helyesen alkalmazva, minden növénynek legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágyája. Kivánatra szakmunkákkal és árajánlattal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS
Budapest, VI., Teréz körút 3. sz.

a Thomassalakgyárak, Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén. Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Aki gyorsan és előnyösen házat, birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar,
Aki bármiféle állást vagy foglalkozást keres, o o o
Aki lakást, üzletet, birtokot stb. bérbe venni vagy adni kíván, o o o o o o o
Aki társat, pénz kölcsönt stb. keres, o o o o o o o
Aki szakácsnőt, o o szobalányt, mindenest. gyermekleányt keres, o o o o
Aki férjhez menni, nőülni, vagy más ismeretséget, vagy levelezni akar, o o o

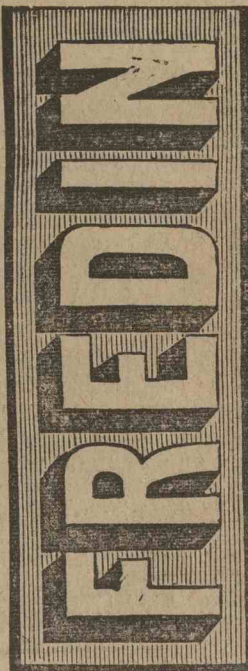
biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi a

„SZÉKELY-UDVARHELY”
apró hirdetés rovatát.

KÉRJEN

csak

Seller és Kary féle

legjobb tisztítószer minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcalf, oscar, chevreux és lakkcipőhöz. Bécs, XII.

TANKÖNYVEK, TANSZEREK

A székelyudvarhelyi közép- és főiskolákban, a székelyudvarhelyi elemi iskolákban, valamint az udvarhelymegyei összes községi, állami és felekezeti iskolákban az 1905—906. tanévben használandó összes tankönyvek folyó hó 25-ik napjától kezdve kaphatók.

Nagy választék! **ISKOLAI NYOMTATVÁNYOK!!** Legolcsóbb árak!

Iskolai táskák, könyvszíjak, tolltartók, körzők, vonalzó, rajzdeszkák, rajztömbök, papírok, írópapírok, írkák, tűzetek, naplók, palatáblák, kréták, író tollak,

ÖSSZES ISKOLAI CIKKEK LEGNAGYOBB RAKTÁRA

palavesszők, írónok, tollszáraz, hegedők és felszerelések, hangjegy-papírok, festékek, tusok, tinták, fali táblák, segédkönyvek, térképek, szótárak, ifjúsági iratok, ajándéktárgyak stb. stb.
Ráadásul ajándékcikkek! Nagy választékban, legolcsóbban árusít Ráadásul ajándékcikkek!

Betegh Pál és Társa könyv- és tanszerkereskedése

Székelyudvarhelyt, Kossuth Lajos utca 15 (a Budapest-szálloda mellett).

Gyertyánty J. fia vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
 KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszemléklapok, valamint címtáblák festésére. Fővállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújító, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos árban. Továbbá műkedvelő ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

Nyomatványokat a legszebb kivitelben készít

Betegh Pál és Társa könyvnyomtató-intézete.

OLCSÓ és jó BUTOR

bevásárlási forrás.

GYARMATHY ISTVÁN

épület- és butorasztalosnál

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt

Uj iskolák felszerelése, meglévők kiegészítése, teljes irodaberendezések pontosan és legjobb kivitelben

Betegh Pál és Társa

könyv- és papírárukereskedésében Székelyudvarhelyt.

GŐZCÉPLŐ KÉSZLETEK
 KEDVEZŐ FELTÉTELEK MELLETT
 GÉPÉSZETEK IS KÖTTETNEK

AGRARIA

A SZAB. OSZTR. MAGYAR
 ÁLLAMVASUT-TÁRSASÁG
 RESICZAI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁRÁNAK
 VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

NICHOLSON GÉPGYÁR
 RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 GAZDASÁGI GÉPOSZTÁLYÁNAK
 VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

AZ "AGRARIA"
 HAZÁNKBAN AZ EGYEDÜLI IPARTERJESZTŐ VÁLLALAT,
 MELY KIZÁRÓLAG MAGYAR GYÁRTMÁNYOKAT HOZ
 FORGALOMBA.

"FONTOS!"

A VESZPRÉM VÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET
 KIALLITÁSÁN BEMUTATOTT
 NYILVÁNOSS. SZÁNTÁSÉRT
 NAGY ARANY ÉREMMEL ÉS DISZ-
 OKLEVÉLLEL KITÜNTETVE.

PÁROS SORU VETŐGÉPEINK
 TULSZÁRNÁLTÁK AZ IDEGEN
 GYÁRTMÁNYOKAT
 "ARANY ÉREMMEL KITÜNTETVE"
 MINDEN TALAJHOZ MEGFELELŐ VETÉSI
 UTASÍTÁS = JUTÁNYOS ÁRAK =

ÁRJEGYZÉKÜNK
 MINDEN GAZDÁRNAK FONTOS
 TANÁCSADÓ és KIVÁNATRA
 DUMENTESEN KÜLDETIK!

SÜRGÖNY VAGY LEVÉLCZIM:
"AGRARIA"
 BUDAPEST

„Hermandol“ klozet-papír a legjobb!

HEGEDŰ, VONÓ, KELLEKEK ÉS HUOK

SZIVAR-, SZIVARKA-,

DOHÁNYTÁRCÁK

ERSZÉNYEK ÉS PÉNZTÁRCÁK

MONOGRAMMOK levélpapír és fehérenemű bélyegzéshez,
 minden betűvel, 1 d.b 1 kor. Kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Mesés és imakönyvek, zeneművek!

EGYSZERI átsimítás

SCHICHT-szappannal

(«szarvas» vagy «kulcs» szappan) pótol
 KÉTSZERI átsimítást közönséges

szappannal.

Schicht-szappan a legjobb és használatban
 a legolcsóbb! 18

Rösler és Gábor vaskereskedése

„Az arany patkóhoz“ Székelyudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy e napokban Székelykeresztúron, a Kossuth-terén fióküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és körisfagerendelylyel ellátott miskolci váltókéinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szerelmeket, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vasárunkat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangú gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerkezetű varrógépraktárunkra, melyek felelősség mellett igen előnyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlván magunkat s jóindulatu szives pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely

fióküzlet Székelykeresztúron.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Uti bőröndök a legnagyobb választékban.

Ajánlja dusan felszerelt áruaktárát férfi és női ruhaszövetekben a legolcsóbtól a legfinomabbig, mindennemű ruházati cikkekben. Kész férfi és iskolás gyermekruhákban.

Férfi és női díszkalapok, cipők és nagy választék fehéreneműekben, kitűnő hazai gyártmányú vásznakban, asztalneműekben és butortakarókban, futószőnyegekben, nagy szőnyegekben.

Összes ruhadiszek, nap- és esernyőkben nagy választék.

Szabó- és kárpitos kellekben, bluzok és alszoknyákban állandó nagy raktár.

Legolcsóbb árak!

Szappanok, illatszerek, fog- és ruhakelék